MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA OTA-ONALAR HAMKORLIGINING AHAMIYATI

Bolibekov Alisher Abdusalomovich, Guliston davlat pedagogika instituti “Maktabgacha va boshlang‘ich ta’lim metodikasi” kafedrasi dotsenti
e-mail: alisher1960pc@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqola maktabgacha ta’lim tashkilotlarida ota-onalar hamkorligini rivojlantirishning ahamiyati, asosiy yo‘nalishlari va samaradorlikni oshirish bo‘yicha ilg‘or yondashuvlarni o‘z ichiga oladi. Xususan, xorijiy tajribalardan foydalanish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish hamda pedagog va ota-onalar o‘rtasidagi aloqalarni mustahkamlashning samarali usullari yoritilgan. Shuningdek, oilaviy ta’lim muhitini yaratish bo‘yicha amaliy tavsiyalar keltiriladi.

Kalit so‘zlar: maktabgacha ta’lim, ota-onalar hamkorligi, oilaviy ta’lim, xorijiy tajriba, zamonaviy texnologiyalar, samarali muloqot;

ЗНАЧЕНИЕ СОТРУДНИЧЕСТВА РОДИТЕЛЕЙ В ДОШКОЛЬНЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ

Аннотация. В данной статье рассматривается важность развития сотрудничества с родителями в дошкольных образовательных учреждениях, основные направления и передовые подходы к повышению его эффективности. Особое внимание уделено использованию международного опыта, внедрению современных технологий и укреплению взаимодействия между педагогами и родителями. Приведены практические рекомендации по созданию семейной образовательной среды.

Ключевые слова: дошкольное образование, сотрудничество с родителями, семейное образование, международный опыт, современные технологии, эффективная коммуникация;

THE IMPORTANCE OF PARENTAL COOPERATION IN PRESCHOOL EDUCATIONAL ORGANIZATIONS

Annotation. This article discusses the importance of developing parental involvement in preschool educational institutions, highlighting key directions and advanced approaches to enhancing its effectiveness. Particular attention is given to leveraging international experience, implementing modern technologies, and strengthening communication between educators and parents. Practical recommendations for creating a family-centered educational environment are also provided.

Keywords: preschool education, parental involvement, family education, international experience, modern technologies, effective communication;

Kirish. Maktabgacha ta’lim tashkiloti tomon otlanayotgan farzandlarimiz bugunning baxtli chechaklari. Yorug‘, keng va eng zamonaviy rusmda ta’mirlangan xonalarda qora ko‘zi eng zamonaviy o‘yinchoqlar bilan mashg‘ul bo‘lsa, ikkinchidan ilg‘or tajribaga ega malakali pedagoglar mashg‘ulotlarida o‘z bilimini, bolalik dunyo qarashini rivojlantiradi. Avvallari devori suvog‘idan nurab, boshiga chakki tomgan

mashg‘ulotxonalaru, kosasiga sanoqli go‘sht mahsuloti yo‘q solingan yoki solinmagan yegulikni nari beri iste’mol qilib qish kunlari aqalli miriqib uxlashga ham imkoni bo‘lmagan.

Muhtaram Prezidentimizning Yangi O‘zbekistonning uchinchi ming yilligi ostonasida bugungi farzandlarimiz kelajagini oldindan ko‘ra bilib ularning taqdirini o`ylab maktabgacha ta’lim sohasida yangi qarorlarni ham chiqarib ham ijrosi uchun tezkorlik bilan yeng shimarib kirishgani biz pedagoglarni ham quvontirdi.

Avvalo, ta’lim yo‘nalishimiz vazirlik darajasiga ko‘tarildi. Prezidentimizning 2017 yil 30 sentyabr PQ-3305 qarori asosida O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta`lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risidagi qarori barcha maktabgacha ta`lim tizimi xodimlarining yillar davomida kutgan natijasi bo`ldi. Shuningdek, Prezidentimizning 2017-yil 9-sentyabr ПҚ-3261-son Maktabgacha ta’lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to`g`risidagi hamda 2017-2021 yillarda maktabgacha ta`lim tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to`g`risidagi qarorlari barcha islohotlarning imkoniyat eshigini ochdi.

Darhaqiqat, maktabgacha ta`limda qator yutuqlarga erishildi. Jumladan, 7 ta normativ-huquqiy hujjatni qabul qilish orqali maktabgacha ta'lim tizimining huquqiy bazasi yaxshilandi;

Maktabgacha ta’lim tashkilotlari moddiy-texnik bazasi mustahkamlanmoqda va tarmog‘i kengaytirilmoqda. 2018-yilda ta’mirlanayotgan maktabgacha ta’lim muassasalari soni 2017 yildagiga nisbatan qariyb 3 barobarga (105 taga nisbatan 298 ta), yangi qurilish obektlari soni esa 2 tadan 40 taga oshdi;

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari tarmog‘i kengaymoqda, ularning soni 568 taga yetdi;

Davlat-xususiy sektor sherikchiligi tamoyili asosida tashkil etilgan maktabgacha ta'lim muassasalari soni jadal ortmoqda – bugungi kungacha davlat-xususiy sektor sherikchiligiga doir 741 ta kelishuv imzolandi;

Pedagoglar va tarbiyachilar malakasini oshirish ishlari o‘tkazilmoqda. 2018 yilda 9 mingdan ziyod xodim qayta tayyorlandi;

“Bolani maktabgacha ta'lim muassasasiga navbatga qo‘yish” interaktiv xizmati yo‘lga qo‘yildi;

Maktabgacha ta'lim pedagoglari bazaviy tarif stavkalari 2 barobarga oshirildi;

Hisobotlar hajmi sezilarli darajada qisqartirildi; Maktabgacha ta'lim boshqaruvi axborot tizimi (EMIS) joriy etildi

MTM bilan ota – onalarning bir-biriga bog’liq jihatlar MTM bilan ota-onalar burchlari va vazifalari, maqsadi bir-biriga o`xshaydi. MTMning asosy maqsadi bolalarni o’qitish, tarbiyalash, qarab turish va parvarish qilish jarayonida paydo bo’ladigan tomonlarning huquqlari, majburiyatlari va javobgarligini sezishlari amalga oshiruvchi ta’lim – tarbiya jarayonini olib borishdan iborat bo`lsa, ota-ona bolalarni ma’naviy barkamol qilib shakllant-irishdagi asoslarni hosil qilishda MTMdan samarali foydalanish va bola aqliy kamolotini ma’naviy kamolot bilan uyg’un holda rivojlantirishga erishishdir. Bolalarning MTM dagi hayot kechirishini tashkil etishda faol ishtirok etish.

Maktabgacha ta’lim tizimida bolalarning ta’lim va tarbiyasida ota-onalarning faolligi va ishtiroki muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu maqolada ota-onalar hamkorligining ta’lim jarayonidagi o‘rni, uning samaradorligini oshirish bo‘yicha innovatsion yondashuvlar va xorijiy tajribadan foydalanish imkoniyatlari haqida so‘z boradi.

Ota-onalar hamkorligining ahamiyati.

Ota-onalar maktabgacha ta’lim tizimining ajralmas qismi hisoblanadi. Ularning faol ishtiroki quyidagi ustuvor yo‘nalishlarda muhim ahamiyatga ega:

1. Bolalarning ta’limga bo‘lgan qiziqishini oshirish**.** Ota-onalar farzandlarining ta’lim jarayoniga jalb qilinganda, bolalarda o‘qish va o‘rganishga nisbatan ijobiy munosabat shakllanadi.

2. Pedagoglar va ota-onalar o‘rtasidagi muloqotni mustahkamlash. Hamkorlik asosida ishlash bolalar uchun mos o‘quv va tarbiya muhitini yaratishga yordam beradi.

3. Oilaviy ta’lim muhitini yaratish**.** Oila a’zolari ta’lim jarayonida ishtirok etganida, farzandlar tarbiyasiga ko‘proq e’tibor qaratiladi.

4. Psixologik qo‘llab-quvvatlashni ta’minlash. Ota-onalar bilan muntazam hamkorlik bolalarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi.

5. Mahalliy hamjamiyatni jalb qilish. Ota-onalar jamiyatdagi boshqa oilalar bilan tajriba almashish orqali ta’lim jarayonida faollik ko‘rsatadi.

Xorijiy tajribalar va zamonaviy texnologiyalar

Dunyoning rivojlangan mamlakatlarida ota-onalar bilan ishlash tizimli yondashuv asosida yo‘lga qo‘yilgan. Masalan:

- AQSh: Ota-onalar maktabgacha ta’lim muassasalarida ko‘ngilli faoliyatlarda ishtirok etadi va o‘quv dasturlarni ishlab chiqishda o‘z hissasini qo‘shadi. Bundan tashqari, oilaviy ta’lim muhitini yaratish uchun onlayn vositalar keng qo‘llaniladi.

- Finlyandiya: Oila va ta’lim muassasasi o‘rtasida doimiy muloqot platformalari mavjud bo‘lib, ular orqali ota-onalar o‘z farzandlarining ta’lim natijalari haqida muntazam axborot olishadi. Bu, ayniqsa, bolalar rivojlanishidagi uzviylikni ta’minlashda muhimdir.

- Yaponiya: Zamonaviy texnologiyalar, jumladan, onlayn dasturlar yordamida ota-onalar ta’lim jarayoniga masofadan turib jalb qilinadi. Virtual maktablar orqali ota-onalar uchun interaktiv o‘quv dasturlar tashkil etiladi.

- Singapur: Ota-onalar uchun maxsus seminar va treninglar tashkil etilib, ular bolalar rivojlanishining har bir bosqichida faol qatnashadi. Bunga qo‘shimcha ravishda, ekologik tarbiya va barqaror rivojlanish mavzulariga ham katta e’tibor qaratiladi.

Innovatsion yondashuvlar

Ota-onalar bilan ishlashda quyidagi innovatsion yondashuvlar samarali hisoblanadi:

a) Onlayn platformalar va mobil ilovalar**.** Masalan, elektron kundaliklar, vebinarlar va boshqa raqamli vositalar orqali ota-onalar farzandlari faoliyatidan xabardor bo‘lishadi.

b) Oilaviy trening va seminarlar**.** Pedagoglar tomonidan o‘tkaziladigan treninglar ota-onalarni ta’lim jarayoniga jalb etishda muhim rol o‘ynaydi.

d) Interaktiv tadbirlar**.** Teatr ko‘rinishidagi darslar, sport va ijodiy tanlovlar ota-onalar va bolalarning faol ishtirokini ta’minlaydi.

e) Ma’lumot almashish tizimlari. Mobil ilovalar orqali pedagoglar ota-onalarga individual maslahatlar beradi va ta’lim jarayonidagi yutuqlarni baham ko‘radi.

f) Bolalarning rivojlanishini kuzatish**.** Zamonaviy diagnostika vositalari orqali ota-onalar farzandlarining qobiliyatlarini aniqlashda ishtirok etadi.

g) Oila va maktabgacha ta’lim muassasalari o‘rtasida loyiha asosida ishlash**.** Loyiha faoliyati orqali ota-onalar va pedagoglar bolalarning ijodiy va ijtimoiy ko‘nikmalarini birgalikda rivojlantiradi.

Qo‘shimcha mavzu: Barqaror rivojlanish ta’limida ota-onalar ishtiroki

Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishishda ota-onalar ishtirokini ta’minlash maktabgacha ta’lim tizimining muhim jihatidir. Quyidagi yo‘nalishlarda ishlash samarali natijalar beradi:

1. Ekologik loyihalar. Bolalar va ota-onalar uchun tabiatni asrash mavzusidagi amaliy mashg‘ulotlar.

2. Mahalliy hamjamiyat loyihalari. Ota-onalarni ijtimoiy loyihalarga jalb qilish orqali bolalarda ijtimoiy mas’uliyat hissini oshirish.

3. Barqaror iste’mol va ishlab chiqarishni targ‘ib qilish. Uy sharoitida ekologik mas’uliyatni oshirishga qaratilgan treninglar.

4. Barqarorlikka oid trening va seminarlar. Ota-onalar va pedagoglar o‘rtasida ekologiya, iqtisodiy barqarorlik va ijtimoiy mas’uliyat bo‘yicha bilim almashish.

Tavsiyalar.

1. Ta’lim muassasalarida ota-onalar uchun maxsus trening va seminarlar tashkil etish.

2. Zamonaviy texnologiyalar orqali ota-onalar bilan doimiy aloqani yo‘lga qo‘yish.

3. Ota-onalar hamkorligini kuchaytirish maqsadida innovatsion yondashuvlarni ishlab chiqish.

4. Xorijiy tajribalarni o‘rganish va amaliyotga tatbiq etish.

5. Barqaror rivojlanish ta’limiga oid mavzularni ota-onalar bilan birgalikda amalga oshirish.

6. Oilaviy loyiha asosida interaktiv mashg‘ulotlar tashkil etish.

Xulosa. Maktabgacha ta’lim muassasalarida ota-onalar bilan hamkorlikni rivojlantirish bolalarning har tomonlama rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy texnologiyalar, xorijiy tajriba va barqaror rivojlanish ta'limidan foydalanish bu jarayonni yanada samarali qiladi. Shuningdek, ota-onalarni ta’lim jarayoniga jalb etish bolalarning psixologik va ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda hal qiluvchi omil bo‘lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdurahmonov A. “Ota-onalar bilan ishlashning innovatsion usullari”. – Toshkent, 2022.

2. Karimova D. “Oilaviy ta’lim muhitining ahamiyati”. – Toshkent, 2021.

3. UNESCO. “Parental Engagement in Early Education”. – Paris, 2020.

4. Brown T. “Technology and Family Involvement in Education”. – London: Sage Publications, 2021.

5. Smith J. “Sustainability in Early Childhood Education”. – New York: Routledge, 2022.

6. Lee M. “Family Dynamics in Preschool Education”. – Seoul: KAPF, 2021.

7. Johnson R. “Early Education and Community Development”. – Cambridge, 2021.